

Z Kroniki naukowej

SESJA NAUKOWA WE WROCŁAWIU Z OKAZJI XX-LECIA POLSKIEJ PARTII ROBOTNICZEJ

W dn. 20—21 marca br. odbyła się we Wrocławiu sesja naukowa zorganizowana z okazji 20 rocznicy powstania Polskiej Partii Robotniczej. Sesję zorganizowano staraniem Komitetu Wojewódzkiego PZPR we Wrocławiu, Katedry Historii Polski i Powszechnej w. XIX i XX Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Zakładu Historii Śląska Instytutu Historii PAN we Wrocławiu. Program sesji przewidywał referaty naukowe na temat ogólnych koncepcji politycznych PPR oraz działalności partii na Dolnym Śląsku i we Wrocławiu w pierwszych latach powojennych, jak również dyskusję nad poruszonymi zagadnieniami.

W sesji wzięli udział przedstawiciele kilkunastu polskich placówek naukowych i z NRD oraz działacze partyjni i społeczni.

W pierwszym dniu obradom przewodniczył doc. dr Henryk Zieliński z Uniwersytetu Wrocławskiego, który w krótkich słowach przedstawił zebrany cele sesji i oddał następnie głos sekretarzowi KW PZPR we Wrocławiu, Romanowi Werflowi. Nawiązując do wcześniejszych dążeń Polaków w Niemczech postulujących ustalenie granicy polsko-niemieckiej na Odrze i Nysie, mówca podniósł, że w sposób realistyczny program ten ujęli dopiero polscy komuniści zrzeszeni w Polskiej Partii Robotniczej. Jedynie oni mogli program ten zrealizować, gdyż stali na stanowisku przemian socjalistycznych, sojuszu ze Związkiem Radzieckim i brali pod uwagę tylko interesy narodu polskiego.

Referat dr Mariana Orzechowskiego zapoznał zebranych z koncepcją granic Polski w programie PPR. Idea granicy na Odrze i Nysie narodziła się w okresie II wojny światowej, przy czym chodziło o utworzenie z Polski jednolitego organizmu państwowego oraz zabezpieczenia jej przed ekspansją niemieckiego imperializmu. Zerwano w ten sposób z koncepcją państwa włączającego w swe granice mniejszości narodowe oraz ze starymi koncepcjami w polityce zagranicznej. Stanowisko lewicy różniło się od stanowiska prawicy, która głosiła teorię „dwóch wrogów” i program rozszerzenia granic polskich na wschód. Hasła lewicy rozwijał, dając im zwłaszcza podbudowę teoretyczną, od r. 1941 Alfred Lampe na łamach „Nowych Widnokręgów”, gdzie wskazywano, iż źródłem słabości Polski w przeszłości było m. in. odwrócenie się od Bałtyku i zagarnięcie Ukrainy w interesie polskiego obszarnictwa.

W okupowanej Polsce realistyczny program polityczny o jednolitym narodowo państwie polskim bez Wilna i Lwowa, ale z Gdańskiem i Opolem, sformułowali komuniści jeszcze przed powstaniem PPR. Manifest Lipcowy PKWN z 1944 r. to ostatni etap walki o realizację tego programu.

Następnie płk Edmund Łukasiewicz odczytał referat gen. Czesława Waryszaka, w którym przedstawiona została PPR jako organizator walki zbrojnej narodu polskiego w okresie okupacji. Referat, bardzo bogaty faktograficznie, uwytknił rolę Gwardii Ludowej, która powstała z inicjatywy oddolnej i skupiała w swych szeregach najbardziej oddanych sprawie wyzwolenia ojczyzny patriotów polskich. W referacie omówiony został też udział obywateli radzieckich i antyfaszystów czeskich, słowackich oraz niemieckich w walkach toczonych z okupantem przez naród polski.

Z kolei Anastazja Kowalik przedstawiła referat informacyjny o materiałach dotyczących PPR a znajdujących się w składnicy akt KW PZPR we Wrocławiu.

Pierwszego dnia sesji w godzinach popołudniowych otwarto w salach Ratusza wrocławskiego wystawę pt. *PPR na Dolnym Śląsku*, na którą złożyły się dokumenty i materiały ilustrujące w bardzo ciekawy sposób najistotniejsze wydarzenia polityczne, przy czym szczególnie eksponowano walkę o zasiedlenie Ziemi Zachodnich.

Dyskusję nad referatami uzupełniającą obraz dziejów PPR na Dolnym Śląsku rozpoczęto pierwszego dnia sesji i kontynuowano ją dnia następnego po referacie dr Barbary Szerer, która przedstawiła dzieje PPR na Dolnym Śląsku w świetle uchwał i sprawozdań KW PPR we Wrocławiu. W dyskusji głos zabrało kilkunastu historyków i działaczy PPR. Mgr Adam Bossak z Uniwersytetu Wrocławskiego omówił kształtowanie się podstaw polityki zagranicznej PPR, a mjr Leszek Styś poświęcił swoje przemówienie osadnictwu wojskowemu na Dolnym Śląsku. Ciekawe były głosy w dyskusji T. Piętki, byłego działacza emigracyjnego we Francji, doc dr Adolfa Habera z WSE we Wrocławiu oraz dr Dietmut Loetsch z Lipska, adiunkta *Institut für Volksdemokratien*, która swoje przemówienie wygłosiła w języku polskim. Interesujące dane zawarte były też w głosach działaczy terenowych PPR.

Materiały z sesji — referaty i wystąpienia w dyskusji — ukażą się drukiem we wrocławskim kwartalniku „Sobótka”.

J. Kz.